

Dulkadir Beyliği Alâüddevle Bey Dönemi (1480-1515) Osmanlı-Memlûk İlişkilerine Bir Bakış

Dulkadir Principality Alâüddevle Bey Period (1480-1515) An Overview Of The Ottoman, Memluk Relations

Araştırmacı/Tarih Öğretmeni Vural KÖKER

Milli Eğitim Bakanlığı, Kahramanmaraş/TÜRKİYE

ORCID: **

ÖZET

Alâüddevle Bozkurt Bey, Dulkadir Beyliğini 1480-1515 yılları arasında yöneten, beyliğin en kudretli hükümdarlarından. Alâüddevle Bozkurt Bey dönemi gerek siyasi olayları yönünden gerekse sosyal ve kültürel özellikleri yönünden oldukça önemlidir.

Şehsuvar Bey'in ölümü üzerine ilk önce Şahbudak Bey sonrasında kardeşi, Alaüddevle Bey tahta geçmiştir. Süleyman Bey'in üç oğlundan biri olan Alaüddevle Bozkurt Bey 1480-1515 yılları arasında yaklaşık 36 yıl Dulkadirli tahtında kalır. Alaüddevle Bey, Hükümdarlığı boyunca Beyliğin bağımsızlığını korumak ve sınırlarını genişletme politikası izlemiştir, Osmanlı ve Memluklu devletlerinin askeri ve siyasi güçlerinin yüksek olduğu bu dönemde iki devletin mücadele ettiği alan haline gelen Beyliğin topraklarını korumaya çalışmış ve izlediği siyasetle bu iki büyük devleti karşı karşıya getirmeye çalışmıştır. Özellikle 15. yüzyıldan itibaren Dulkadirli toprakları ve Doğu Anadolu bölgesi Osmanlı-Memluklu-Akkoyunlu rekabetinin başgösterdiği bir bölge olmuş, bu nedenden Osmanlı ve Memluklu Devletleri Dulkadir Beyliği'ni birbirlerine karşı himaye etmeye çalışarak bölgede etkili olmaya çalışmışlardır.

Böyle bir çalışma yapmaktaki amacımız Dulkadir Beyliğinin en kudretli hükümdarı Alaüddevle Bey dönemini, Osmanlı Devleti ve Memlûk Devleti ile olan ilişkilerini siyasi ve askeri açıdan objektif ve ayrıntılı bir şekilde incelemeye çalışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Dulkadir Beyliği, Alaüddevle Bey, Osmanlı, Memluk.

ABSTRACT

Alâüddevle Bozkurt Bey, who ruled the Dulkadir Principality between 1480-1515, is one of the most powerful rulers of the principality. The period of Alâüddevle Bozkurt Bey is very important in terms of both political events and social and cultural characteristics.

Upon the death of Şehsuvar Bey, first Şahbudak Bey and then his brother Alaüddevle Bey ascended to the throne. Alaüddevle Bozkurt Bey, one of the three sons of Süleyman Bey, remained on the Dulkadirli throne for approximately 36 years between 1480-1515. During his reign, Alaüddevle Bey pursued a policy of protecting the independence of the Principality and expanding its borders. In this period when the military and political power of the Ottoman and Mamluk states were high, he tried to protect the lands of his Principality, which became the area where the two states struggled and tried to bring these two great states against each other. Especially since the 15th century, the Dulkadirli lands and the Eastern Anatolia region became a region where the Ottoman-Mamluk-Akkoyunlu rivalry started, and for this reason, the Ottoman and Mamluk States tried to protect the Dulkadir Principality against each other.

Our aim in conducting such a study is to try to examine the most powerful ruler of the Dulkadir Principality, Alaüddevle Bey period, and its relations with the Ottoman Empire and the Mamluk State in an objective and detailed manner in political and military terms.

Key Words: Dulkadir Principality, Alaüddevle Bey, Ottoman, Mamluk.

1.GİRİŞ

1337'de Türkmen Beyi Zeyneddin Karaca Bey'in liderliğinde Maraş ve Elbistan merkezli kurulan Dulkadir Beyliği 1522 yılında beyliğin son hükümdarı Ali Bey'in öldürmesine kadar Maraş

bölgesinde 185 yıl hüküm sürmüştür. Beyliğin merkezi Maraş ve Elbistan'dır. Beylik sınırları doğuda Elazığ (Harput)'dan batıda Kırşehir'e Kuzeyde Yozgat (Bozok) ile Sivas'ın güneyinde Gemerek ve Gürün ile güneyde Hatay ilinin Hassa ilçesine kadar uzanmaktadır. Dulkadir Beyliği Gerek Anadolu Beylikleri içerisinde en uzun süre hüküm sürmüş beyliklerden biri olması gerekse Osmanlı Devletine en son katılan beylik olması bakımından son derece önemlidir.

Memlukler tarafında Moğol akınlarından kaçan Türkmenler, İlhanlılara ve Çukurova da bulunan Ermenilere karşı Anadolunun güney bölgesine yerleştirildiler. Bu dönemde Kilikya Ermeni Prensi'nin hâkimiyetinde bulunan Maraş Türkmen boyları düzenledikleri akınlar ile 1298 yılında ele geçirilir. 1298 tarihinden itibaren Maraş ve çevresi Türkmen Beyleri tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Ancak bu beyler Memluk Devletine bağlı Halep valilerine tabi idiler. Anadolu'da Moğol hâkimiyetinin zayıflasıyla birlikte Zeyneddin Karaca Bey liderliğinde Bozok ve Ağaçeri Türkmenlerinin bir kısmı toplanmaya başladılar. Ancak bu dönemde gerek Türkmen beyliği gerekse bölge hükümdarlığı için Zeyneddin Karaca Bey ile Taraklı Halil mücadele içindedirler. Dönemin Memlûklü Sultanı Nasır'ın Zeyneddin Karaca Bey'e destek vermesiyle iki beyin rekabeti Zeyneddin Karaca Bey'in Türkmen Emirliği ve Elbistan Naibliğine dair menşur vermesiyle sonuçlanır. Böylece 1337 yılında Dulkadir Beyliği kurulur ancak Memlukler'in himayesi altındadır (Gökhan, 2011: 89).

Dulkadir Beyliği hüküm sürdüğü Maraş-Elbistan havalisi coğrafi konum bakımından Osmanlı ve Memluk Devletleri için çok önemli bir bölgede yer almaktadır. Bu devletler Dulkadir Beyliğini birbirlerine karşı "tampon bir devlet" olarak görmüşlerdir. Bu durumun farkında olan Dulkadir Beyleride izledikleri ikili denge politikalarla yukarıda bahsi geçen devletlerle ilişkilerini belli mesafede tutmaya dikkat etmişler ve bu sayede devletlerini uzun süre ayakta tutmakta başarılı olmuşlardır. Dulkadir Beyliği kurulduğu ilk yıllarda Memluklulere tabi iken daha sonraları Osmanlı Devletine tabi olmuştur.

1480 yılında Alaüddevle Bozkurt Bey Dulkadir Beyliğinin başına geçmiştir. Onun dönemi beyliğin askeri siyasi ve sosyal açıdan en ihtişamlı dönemi olduğu söylenebilir.. Osmanlı Padişahı Fatih sultan Mehmed'in desteğiyle Dulkadirli tahtına oturan Alaüddevle Bey yaklaşık 36 yıl hüküm sürmüştür.

2. ALAÜDDEVLE BOZKURT BEY DÖNEMİ (1480-1515)

Alaüddevle Bozkurt Bey'in doğum yeri ve yılı ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır (Solak, 2006: 524). Arifi Paşa eserinde asıl isminin Bozkurt olduğunu beylik unvanı olarak Alaüddevle adını kullandığını belirtmektedir (Arifi Paşa, 2011: 42). Babası Süleyman Beydir. Dulkadir Beyliği'nin 10. Hükümdarı olan Alaüddevle Bozkurt Bey, 1480 -1515 yılları arasında yaklaşık 36 yıl hüküm sürmüştür. Alaüddevle Bey, Hükümdarlığı boyunca Beyliğin bağımsızlığı için mücadele etmiştir. Alaüddevle Bey, Osmanlı ve Memluklu devletlerinin kuvvetini çok iyi bilmekteydi. Bu iki güçlü devletin mücadele ettiği alan haline gelen Beyliğinin topraklarını korumaya çalışmıştır. İzlediği siyasetle bu iki büyük devleti karşı karşıya getirmeye çalışmıştı. 15. Yüzyıl başlarından itibaren Dulkadirli toprakları ve Doğu Anadolu bölgesi Osmanlı-Memluklu-Akkoyunlu rekabetinin odaklandığı bir bölge olmuş, özellikle Osmanlı ve Memluklu Devletleri Dulkadir Beyliği'ni birbirlerine karşı himaye etmeye çalışarak bölgede etkili olmaya çalışmışlardır (Gögebakan, 2002: 461 Türkler).

2.1. Alaüddevle Bozkurt Bey Dönemi Dulkadirli, Osmanlı, Memluk İlişkileri.

Alaüddevele Bozkurt Bey, amcası Aşık Bey, Beylerbeyi Mestan Bey ve Dulkadirli ileri gelenlerinden önemli bir kısmı, abisi Şehsuvar Bey'in idam edilip, Şahbudak'ın Memluk Sultanı Kayıtbay'ın desteğiyle yeniden Dulkadirli Beyi olması üzerine Amasya'ya giderek Şehzade Bayezid'in yanına sığınmışlardı (Kaya, 2008: 166). Amasya giden Alaüddevele Bey burada kızı Ayşe Hatun'u Şehzade Bayezid ile evlendirmiş ve bu evlilikten 1467'de Yavuz Sultan Selim dünyaya gelmişti (Gökhan, 2011: 206) Alaüddevele Bey damadı Şehzade Bayezid'in yanında bir süre kaldıktan sonra tekrar beyliğine döndü. Döndükten sonra etrafına topladığı Türkmenlerle Sivas hareket ederek yağmalamalarda bulundu. Devrin padişahı Fatih Sultan Mehmed Mihaloğlu Ali Bey'i Sivas'a Sancak Beyi olarak atamıştı (Tansel, 1999: 339). Sivas Sancak Beyi Mihaloğlu Ali Bey, Alaüddevele Bey ve etrafındakilerin akınlarına son erdirmek amacıyla baskın yaparak Alaüddevele'nin hanımını ve oğlunu ele geçirdi. Alaüddevele Bey bu baskından zor kurtuldu ve kardeşi Şahbudak'tan yardım istedi. Şahbudak Bey'in destek göndermiş ve bu destekle kuvvetle Mihaloğlu Ali Bey'e Sivas yakınlarındaki Çiğnem Çayırı mevkiinde baskın verdi. Mihaloğlu Ali Bey yenildi ve bölgedeki bir kaleye sığınmak zorunda kaldı (Yinanç, 1989: 78). Ancak Alaüddevele Bey, Osmanlı topraklarına yaptığı saldırıların hoş karşılanmayacağını ve cezalandırılacağını düşünerek İstanbul'a giderek Fatih Sultan Mehmed'den özür diledi. Bunun üzerine Fatih onu affederek yanında tutmuş ve Çirmen Sancakbeyliğine tayin etmiştir (Gökhan, 2011: 206). Fatih Sultan Mehmed Alaüddevele Bey'i Dulkadir Beyliğini Osmanlı hâkimiyetine almak için affetmiştir. Ancak beyliğin Osmanlı hakimiyetine girmesine Akkoyunlu Uzun Hasan ile mücadele, Karaman fethi ve batıya yapılan seferler engel olmuştu. Alaüddevele Bey'in Osmanlılara sığınması onun bu isteğini gerçekleştirmek için bir fırsat oluşturmuştu (Yinanç, 1989: 78).

Memluk sultanı Kayıtbay Şehsuvar Bey'i ortadan kaldırdıktan sonra Dulkadir beyliğini Osmanlılara bırakacağına dair söz vermişti. Ancak Kayıtbay sözünde durmadı. Bu gelişmeler üzerine Fatih, yanında buluna Alaüddevele Bey'i Şahbudak Bey yerine Dulkadirli tahtına geçirmeye karar verdi (Yinanç, 1989: 78). Fatih Sultan Mehmed, Dulkadir Beyliğine müdahale için uygun zamanı beklemekteydi. Emir Yeşbek komutasında ki Memluk ordusunun Ramazanoğullarının da desteği ile giriştiği Urfa'yı kuşatmıştı. Ancak Emir Yeşbek, Uzun Hasan'ın oğlu Yakup Bey emrindeki kuvvetlere yenildi. Bunu üzerine Fatih Sultan Mehmed, Alaüddevele Bey'i Dulkadirli tahtını ele geçirmek için teşvik etti. Fatih, Mengli Giray'ı Kırım Hanlığına tayin ederek, Alaüddevele Bey'i de Kırşehir Sancağı ile Dulkadir Beyliği menşuru verdi (Yinanç, 1989: 78).

Alaüddevele Bey Osmanlılar'dan aldığı destekle kardeşi Şahbudak Bey'in üzerine yürüdü. İlk karşılaşmada Alaüddevele Bey ordusunda bulunan Türkmenlerin bir kısmının Şahbudak Bey tarafına geçmesiyle yenilgiye uğradı. Bu yenilgi üzerine destek için gelen Osmanlı kuvvetleri ve kuvvetlerin başında yer alan Şehzade Bayezid'in kapıcıbaşı Kozan'a gerileyerek buraya sığınmak zorunda kaldılar. Kozan'ın valisi Memluklere tabi idi. Vali Sakalsızoğlu Yusuf kapıcıbaşyı öldürüp, kesik başını Memluk sultanı Kayıtbay'a gönderdi (Gökhan, 2011: 206). Aşıkpaşazade eserinde Memluk sultanı Kayıtbay'ın bu kesik başlarla Kahire Cirit meydanında top oynattığını nakletmektedir. Fatih Sultan Mehmed bu duruma çok kızarak Alaüddevele Bey'i daha güçlü bir orduyla Dulkadir ülkesine gönderdi. Fatih'in desteğini alan Alaüddevele Bey 1480'de Elbistan'a geldi. Kardeşi Şahbudak ile yaptığı savaşı kazandı Dulkadir Beyi oldu. Yenilgiye uğrayan Şahbudak Bey Memluklere sığındı.

Fatih Sultan Mehmed'in desteğini alarak Alaüddevele Bey'in Dulkadirli tahtını ele geçirmesi bozulmaya başlayan Osmanlı Memluk ilişkilerini daha da gerginleştirdi. Fatih Sultan Mehmed imparatorluğun güney sınırlarını netleştirmek düşüncesindeydi. Memlukler de kendilerine karşı Osmanlıdan gelecek sefere karşı temkinli olarak savaş malzemeleri temin edip hazırlık yaptılar. Özellikle Osmanlı donanmasından çekinen Memlukler İskenderiye'de ki donanmalarına kuvvet takviyesi yapmışlardır (Tansel, 1999: 340). Fatih Sultan Mehmed ölümünden önceki son seferini yapmak için Gebze' de ordusunu toplamıştı. 29 Nisan 1481 yılında 50 yaşında bulunan Fatih hastalığına rağmen büyük Osmanlı ordusunun başında Üsküdar'a geçmiş, bir at arabasına binerek doğuya doğru ilerlemeye başlamıştı. Ancak Gebze yakınlarındaki tekfur çayırına geldiğinde

hastalığı büsbütün arttı ve 3 Mayıs 1481 yılında Perşembe günü ikinci vaktinde orada öldü (Tansel, 1999: 340-341). Fatih'in bu son seferinin nereye olduğu bilinmemekle birlikte, seferin Mısır üzerine yapılacağı sanılmaktaydı. Ancak Fatih'in ansızın ölümüyle Mısır üzerine yapılacak sefer yarım kalmış oldu (Yinanç, 1989: 80). Fatih Sultan Mehmed Han'ın ölümünden sonra, Alaüddevle Bey izlediği siyasetle hem Osmanlılarla hem de Memluklerle dostça geçinmeye gayret etmiştir(Gökhan, 2011: 207).

Alaüddevle Bey, Fatih'in ölümünden hemen sonra Memluk sultanı Kayıtbay'a "Kendisinin kardeşinden daha itâatkar ve bağlı olduğunu bildirerek" Sultan Kayıtbay'ın beyliğini ilhak etme düşüncesini ortadan kaldırmış ve uyguladığı bu politik hareketle Memluk Devletinden beyliğine gelecek işgal hareketlerini bir müddet daha ertelemiş oldu. Memluk sultanı Kayıtbay da bunun üzerine devletine ve kendine bağlılığından emin olmuştu. Alaüddevle Bey'in kardeşi Şahbudak Bey'i Şam kalesine tutsak etti (Yinanç, 1989: 80). Alaüddevle Bey Osmanlı Devleti ile olan ilişkilerinde iyi tutmaya çalışmıştır. Fatih Sultan Mehmed'in vefatından sonra tahta geçen II. Bayezid ile de iyi ilişkiler kurmaya çalışmış ve başarılıda olmuştur. Öyle ki II. Bu dönemde vuku bulan Cem sultan meselesinde, II. Bayezid kardeşi Cem'in isyanını bastırmak için Konya'ya hareket ettiğinde Alaüddevle Bey' bir mektup göndermiş ve Ondan Dulkadirli topraklarından geçme ihtimaline karşı Cem Sultan'ı yakalamasını istemiştir. Ailesini de yanına alan Cem sultan Konya, Adana, Antakya güzegahını izleyerek Halebe gitmişti (Söylemez, 2008: 97). II. Bayezid'in yardım talebi üzerine Alaüddevle Bey Cem sultan'ın peşine düşmüştü ancak Cem'in Mısır'a kaçmasıyla yakalayamadı. Cem'in Mısır'a kaçması üzerine Konya da bulunan II. Bayezid Bursa'ya, Alaüddevle Bey'de Elbistan'a geri döndü. Sonraki süreçte Cem Sultan Mısır'dan dönerek Karamanoğlu Kasım Bey'inde desteğini aldı ve Osmanlı tahtında hak iddia ederek tekrar isyan etti. Bu durum üzerine Sultan II. Bayezid, Alaüddevle Bey'den tekrar yardım istedi. Alaüddevle Bey tekrar yardım için sefer çıktı. 1482 yılının haziran sonlarında İskender Paşa ile birlikte Cem'i takibe çıkan Alaüddevle Bey o'na yetişemedi ve Larende de Osmanlı Sultanı II. Bayezid ile buluştu (Tansel, 1999: 40). Ancak bu esnada Cem Sultan'ın Rodos şövalyelerine sığınması üzerine Temmuz sonlarında Elbistan'a geri döndü.

Cem Sultan olayının meydana geldikten sonra II. Bayezid, oğlu Abdullah'ı Karaman Beylerbeyliğine tayin etmişti. Şehzade Abdullah'ın hassı olarak kaydedilen Konya ve civarından Müslüman ve Hıristiyan bir kısım ahali, Dulkadir Beyliğinin topraklarına göç etmişti. (Gökhan, 2011: 207). Alaüddevle Bey' in vergi tahsildarları bu göçle gelen ahaliyi de Dulkadirli tebasından sayarak Karaman valisine ödemeleri gereken vergilere el koydular. Bunun üzerine Şehzade Abdullah Hassı olan topraklarda yaşayan bu ahaliyi geri getirmek ve Osmanlı kanunlarına göre vergi ve cizyeleri toplamak üzere silahtarbaşını görevlendirdi. Aynı zamanda bu durumdan Alaüddevle Bey'i de haberdar ederek mültecilerin ülkelerine geri dönmeleri husunda yardımcı olmasını istedi (Yinanç, 1989: 81). Alaüddevle Bey'in bu durumla pek ilgilenmemesi üzerine II. Bayezid duruma müdahale ederek Alaüddevle Bey'e gönderdiği mektupta Şehzade Abdullah'ın bu durumla ilgili kendisine şikayette bulunduğunu bildirip aralarındaki dostluğu ve akrabalığı hatırlatarak Şehzade Abdullah'ın hassı olan vergi ve cizyeleri toplayan adamlarını geri çekmesini ve alınan vergilerin iadesini istedi. Olayın seyrinde meselenin dostluk içersinde çözüme kavuşturulduğu anlaşılmaktadır.

Osmanlılarında desteğini alan Alaüddevle Bey 1483 yılında Memlukler'in hâkimiyeti altında olan Malatya'yı kuşattı. Bu kuşatma da Alaüddevle Bey Memluklerin Cem Sultan'ı desteklemelerine karşı bir cevap olarak değerlendirilmektedir (R.Yinanç, 1989: 81). Bu durum karşısında Osmanlıların saldırısından çekinen Memluk sultanı Kayıtbay Mısır'dan takviye birlikler göndererek Suriye vilayetlerini güçlendirdi. Daha sonra da Suriye valilerini Alaüddevle Bey'in üzerine gönderdi. Alaüddevle Bey 1484 yılında şubat ayında Elbistan'a saldıran Memluk kuvvetlerini yenilgiye uğrattı. Bu durum üzerine Memluk sultanı Kayıtbay tekrar Emir Timraz komutasındaki Memluk ordusunu 1484'in Mayıs ayında Dulkadir ülkesine sefere gönderdi. Alaüddevle Bey zor

durumda kalmış ve II. Bayezid'den yardım istemiştir. Alaüddevle Bey'in yardım talebi üzerine II. Bayezid'de Yakup Paşa komutasındaki Osmanlı ordusunu yardım için gönderdi (Gökhan, 2011: 207). Bir müddet sonra Halep valisi Suriye kuvvetlerinin başında Maraş'ı tahrip ederek, Elbistan'a girdi. Yakup Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetlerinin Hurman yolu üzerinden Elbistan'a doğru geldikleri haberi üzerine Memluk ordusu geri çekilerek Halep'e doğru harekete geçti. Fakat Memluk ordusunun önü Yakup Paşa'nın gelmesiyle güçlenen Alaüddevle Bey tarafından kesilerek kaçması engellendi. 23 Eylül 1484'de Elbistan ovasında yapılan savaşı Osmanlı kuvvetlerinin de desteğini almış olan Alaüddevle Bey'in Kuvvetleri Memluk ordusunu büyük bir yenilgiye uğrattı (Altınöz, 2009: 34). Savaşın sonunda Halep valisi Varbaş ele geçirilerek Alaüddevle Bey tarafından başı kesildi. Safad Valisi Elmas savaş meydanında öldürülürken Trablus-Şam Valisi Aynal ve Tarsus valisi Korkmaz gibi Suriyeli komutanların bir çoğu da bu savaş sonunda esir düştüler (Yinanç, 1989:82). Alaüddevle Bey kazandığı bu zaferden sonra Yakup Paşayla birlikte hareket ederek daha önce ele geçiremediği Malatya üzerine sefer çıktı. Malatya'ya doğru önde hareket eden Osmanlı kuvvetleri Timraz komutasındaki Memluk ordusu tarafından pusuya düşürüldü. Yakup Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetleri büyük zayıat verdi. Yakup Paşa canını zor kurtardı. Alaüddevle Bey daha geride olduğu için tehlikeyi az kayıplarla atlattı. S. Tansel'in Hadidi'den naklettiği üzere "Alaüddevle Bey'in Yakup Paşanın yenilmesini fırsat bilerek Osmanlı ordugahını yağmalattığını belirtir ." (Tansel, 1969: 127). Memlukler küçük de olsa bir başarı elde etmişler ve bu başarılarını ele geçirdikleri Osmanlı esirlerini Halep sokaklarında gezdirerek kutladılar. Alaüddevle Bey ise Malatya'ya karşı yaptığı seferde başarısız olunca, Memluk ordusunda terör yaratmak amacıyla yanında tuttuğu esirlerin parmaklarını keserek serbest bıraktı (Yinanç, 1989: 82). Memluk ordusu için mağlup edilen Dulkadirli kuvveti olmadığı için elde edilen bir başarıdan söz etmek doğru değildir. Hatta Osmanlı ve Memluklu devletleri arasında Dulkadirli yüzünden savaş çıkmıştı (Gökhan, 2011: 207).

Memluk sultanı Kayıtbay Osmanlılarla anlaşma yapmak üzere İstanbul'a bir elçi gönderdi. Osmanlı Sultan'ı II. Bayezid'e bazı tekliflerde bulunan Kayıtbay Halife Mütevekil'den aldığı bir menşurla, Osmanlı Padişahını elinde bulundurduğu yerlerle ve gayri müslümlerden fethedeceği ülkelerde sultan olarak tanıyacağını bildirdi. Aynı zamanda Halife Mütevekil'de iki İslam hükümdarı arasındaki anlaşmazlığında ortadan kaldırılmasını istiyordu (R.Yinanç, 1989: 82). Memluk Sultanı Kayıtbay'ın yapmış olduğu bu diplomatik manevrayla amacı Osmanlı Devletinin Alaüddevle Bey'e verdiği desteği engelleyerek yalnız bırakmaktı. Sultan Kayıtbay bu gelişmeler üzerine Osmanlı Padişahı II. Bayezid'den herhangi bir cevap almadan Dulkadirliye karşı hazırladığı orduyu 1485 yılı başlarında sefere çıkardı. Bu esnada Şam da hapis bulunan Şahbudak Bey, Alaüddevle Bey'e karşı rakip olarak kullanılmak üzere serbest bırakılmış ancak güvenilmediğinden tekrar hapsedilmişti.

Bu esnada Memluk sultanı Kayıtbay tarafından anlaşma yapılmak üzere İstanbul'a gönderilen Mısır elçisine iyi davranılmamıştı. Elçi Kahire'ye dönmeden evvel, Memluklere tabi Türkmen beylerinin bu devletin zulmünden şikayetleri öne sürülerek Karaman Beylerbeyi ve Şehzade Abdulah'ın lalası Karagöz paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetleri de Gülek kalesini ele geçirerek, Adana ve Tarsus'u işgal ettiler. Bu sebeple Osmanlı ve Memluklu arasında savaş başlamış oldu.

Bu durum üzerine Alaüddevle Bey üzerine hareket eden Memluk ordusu yönünü Çukurovaya doğru değiştirmek zorunda kaldı. Memluk Sultanı Kayıtbay, en önemli komutanlarından Özbey'i bu ordunun başında Adana ve Tarsus'u geri almak için görevlendirdi (R.Yinanç, 1989: 83). Seyhan nehrinin iki yakasında Karagöz Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu ile Özbey komutasındaki Memluklu ordusu karşı karşıya geldi. Bu esnada Alaüddevle Bey, Karagöz Paşaya gönderdiği haberde Dulkadir kuvvetlerinin yardıma gelene kadar beklemesini bildirdi. Karagöz Paşa, Alaüddevle Bey'in bu sözüne istinaden Dulkadirli kuvvetlerinin de Osmanlı ordusuna katılmasıyla büyük bir zafer elde edileceği düşüncesiyle saldırıya geçmeyip beklemede kaldı. Ancak, Alaüddevle Bey va'd ettiği Dulkadirli kuvvetlerini göndermedi. Karagöz Paşa emrindeki Osmanlı

ordusunda Memluk kuvvetlerinin ani baskımına uğrayarak büyük bir yenilgiye uğradı. Bu yenilgi üzerine Adana, Tarsus bütün Çukurova Memlukler'in eline geçti. Osmanlı ordusunun aldığı bu büyük mağlubiyet üzerine Alaüddevle Bey, Memlukler'in Halep valisi Özdemir aracılığıyla İle Kayıtbay'a barış teklifinde bulundu ancak karşılık bulamadı (Yinanç, 1989: 83). Alaüddevle Bey Osmanlı ve Memlukler arasında kendi yüzünden çıkmış olan Savaşta tarfsız kalmak istiyordu. Bu esnada II. Bayezid, Ahmet Paşa komutasında Memlukler üzerine yeni bir ordu yolladı. Alaüddevle Bey'de tekrar yardım istedi. Alaüddevle bu seferde Osmanlı Padişahının yardım talebine kayıtsız kalamazdı. Ancak yavaş hareket ederek yardımda geç kaldı. Dulkadir yardımını alamayan Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu, 1486 yılının Şubat ayında bir kez daha Özbek komutasındaki Memluk ordusuna Adana'da yenildi. Ahmet Paşa esir düştü. Alaüddevle Bey Osmanlı ordusunun bu yenilgisi üzerine tekrar Memluk tarafına yönelerek savaşın galibi Özbek aracılığıyla Memluk Sultanı Kayıtbay'a barış talebinde bulunmuştu ancak Barış teklifi Kayıtbay tarafından yine reddedildi (Gökhan, 2011:208).

Osmanlı Padişahı II. Bayezid yenilginin intikamını almak ve Çukurovayı tekrara ele geçirmek amacıyla Sadrazam Davut Paşayı görevlendirdi. II. Bayezid, Alaüddevle'den tekrar yardım isteyerek Davut Paşa ile buluşarak birlikte hareket etmelerini istemişti. Alaüddevle Bey ilk etapta yerinin uzak olması ve benzeri bahaneler ileri sürerek sefer katılmak istemedi. Ancak Davut Paşa'nın yolda ikinci bir emirle Taşilin'de isyan eden Turgutoğulları ve Varsaklar üzerine sevk edilince, Alaüddevle Bey üzerine şüphe çekmemek için aniden karar değiştirerek yardım etmeye karar verdi. Davut Paşa ile Kocakale civarında birleşerek Varsak ve Turgut aşiretlerini asıl isyana sevk eden ve Memluklere yardım etmiş olan Karamanoğlu Kasım Bey'in torunu Mahmut Bey'in üzerine yürümeye teşvik etti (Tansel, 1969: 127). Davut Paşa Alaüddevle Bey'in tavsiyesine uyarak Mahmut Bey üzerine yürümüş ve onun Halep'e kaçmak zorunda bıraktı. Bir müddet sonra Mevsimin kısa dönmesiyle orduyu terhis eden Davut Paşa Vize'de bulunan Padişahın yanına gitti. Alaüddevle Bey'de Maraş'a geri döndü (Yinanç, 1989: 84).

Osmanlı ve Memlukler arasında bu gelişmeler yaşanırken, 1487 yılını Eylül ayında Memluklu esareti altında tutulan Alaüddevle Bey'in kardeşi Şahbudak Bey Şam'da ki hapisneden kaçarak II. Bayezid'in yanına sığındı. Osmanlı Padişahı kendisine Vize sancak Beyliğini verdi. Bir sonraki yıl Osmanlılar Memluklere karşı yeni bir sefere giriştiler. Hadım Ali Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu, 14 Mart 1488'de Çukurova'ya gelerek Adana ve Tarsus'u Memlukler'den geri aldı. Osmanlı ordusu Çukurova da tekrar ele geçirilen yerlerin tadilatı yapıldıktan sonra, tekrar İstanbul'a dönmeye hazırlanırken Memluk ordusunun üzerlerine doğru geldiği haberi alındı. Bu durum üzerine Hadım Ali Paşa, Alaüddevle Bey'e bir mektup göndererek yardım istedi. Alaüddevle Bey ise Memluk kuvvetlerinin Halepten hareket ettiklerini bildirerek kendisinde Geben'e doğru hareket ettiğini, orada bulunacağını, Memlukler'in Dulkadir topraklarına saldırabileceği ihtimalinden dolayı Adana'ya gelemeyeceğini bildirerek yardımı reddetti. Emir Özbek komutasında ki Memluk ordusu Ramazanoğulları ve Turgutoğullarının da desteğini alarak Çukurova'ya geldi. Hersek Ahmet Paşa emrindeki Osmanlı ordusu Adana ile Tarsus arasında buluna Ağaçayırı mevkiinde 16 Ağustos 1488'de mağlup oldu (Tansel, 1969:107). Alaüddevle Bey Memluk ordusunun galip gelmesiyle, kızını Emir Özbek'in oğluya evlendirmek suretiyle Memluklerle tekrar ilişkilerini düzeltme yoluna gitti. Hadım Ali Paşa İstanbul'a geri dönünce Padişaha Alaüddevle Bey'in Osmanlı Devletine itaatten uzaklaştığını bildirdi. Bu duruma kızan Padişah II. Bayezid daha önce Memluklu esaretinden kaçarak himayesine sığınan Şahbudak Bey'i Memluklere karşı yanında yer alması kaydıyla Dulkadirli tahtına geçirmeye karar verdi (Yinanç, 1989: 85). 1489 yılında Dulkadir Beyliğini ele geçirmek için harekete geçti. Osmanlı Padişahı, Kayseri Sancak Beyi İskender Bey ile Sivas Valisi Mehmet Paşa'ya Şahbudak Bey'e yardım emri verdi. Şahbudak Bey 1489 yılının Mart ayında herhangi bir direnişle karşılaşmadan Dulkadir topraklarına girdi. Kırşehirde bulunan Alaüddevle Bey'in oğlu Şahrüh'u yakalatıp gözlerine mil çektirdi. Beş yıl önce de Alaüddevle Bey Şahbudak'ın oğlu Feyyaz'ın gözlerini kör etmişti. Böylece Şahbudak Bey,

Alaüddevele Bey'den oğlunun intikamını almış oluyordu. Bir süre sonra Alaüddevele Bey bütün gücüyle Şahbudak'ın üzerine yürüdü. Bu esnada Osmanlılar'ın Dulkadir Beyliği'ne müdahale edeceğini haber alan Memlukler da kuvvetlerini Halep'e doğru gönderdiler. Şahbudak Bey zor durumda kalınca yardım için Niğde'de bekleyen Karaman Beylerbeyi Mahmut Paşa'ya mektup yazarak yardım istedi. Ancak, Alaüddevele Bey mektubu ele geçirmiş ve Şahbudak Bey'in ağzından Dulkadirlielerin perişan durumda olduğu bu nedenle yardıma ihtiyaç kalmadığını bildirmesi üzerine Mahmud Paşa ordusunu terhis etti (Yinanç, 1989: 86). Aşıkpaşazade eserinde II. Bayezid'in emri ile Dulkadirli sınırında Şahbudak ile buluşması gereken Mahmud Paşa, Alaüddevele Bey'in tarafını tuttuğu için geç kaldığını belirtmektedir (Aşıkpaşazade, 1947: 237).

Şahbudak, Mahmud Paşa'dan yardım beklerken ansızın Alaüddevele Bey'in üstün kuvvetleriyle karşı karşıya geldi. Yardımına gelen Mihaloğlu İskender Bey'in cezaretli savunmasına rağmen Şahbudak, Alaüddevele Bey'in saldırısına dayanamadı ve kaçmak zorunda kaldı. Şahbudak Bey Suriye'ye gitti. Oradan da Kahireye geçerek Memluk sultanı Kayıtbay'dan af diledi ancak affı kabul edilmeyerek 1489 yılının Kasım ayında yukarı Mısır'da bir bölgeye sürgün edildi (R.Yinanç, 1989: 86). Alaüddevele Bey'in kardeşlerinden biri olan Abdurrezak Memluk sultanı tarafından 1489'un Şubatında Hama Garnizon komutanlığına atandı. Memlukler izlediği politika ile amacı Alaüddevele Bey'in kardeşleriyle Osmanlılara karşı müttefik olmak hem de kardeşleri birbirlerine karşı koz olarak kullanmaktı. Memlukler Bu nedenle de Dulkadirli ile iyi geçinme siyasetini amaç edinmiştiler. Alaüddevele Bey ise bu devrede Osmanlı ve Memlukler arasındaki gerginlikten yararlanma çabası içindeydi. Bu amaçla 1490 yılının başlarında Memluklere Osmanlı kuvvetlerinin Çukurova üzerine yeniden sefer düzenleyecekleri bilgisini vererek, Memlukleri Osmanlılara karşı kıskırtmaya başladı (Gökhan, 2011: 209). Bu gelişmeler üzerine Memluk sultanı Kayıtbay Osmanlılarla Anlaşma yapmak için İstanbul'a bir elçi gönderdi. Ancak Padişah II. Bayezid elçiyi hapsedirdi. Bu durum üzerine Halepte bulunan Memluk ordusu Emir Özbey komutasında 1490 yılı Mayıs ayında Çukurova'ya doğru hareket geçti. Alaüddevele Bey, Emir Özbey'i karşılayarak onu Kayseri üzerine bir sefer düzenlemeye ikna etti. Birlikte Kayseri üzerine harekete geçip, şehri kuşattılar. Padişah II. Bayezid bu müttefik kuşatmaya karşılık hemen Hersek Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı ordusunu gönderdi. Osmanlı kuvvetlerinin üzerine geldiğini haber alan Emir Özbey, Kayseri kuşatmasını bırakarak Niğde, Ereğli ve Karaman'ı yakıp yıkarak güneye doğru çekildi. Alaüddevele Bey'de ülkesine geri döndü (R.Yinanç, 1989: 87). Memluk devleti ile olan sorunu tamamen bitirmek isteyen Padişah II. Bayezid büyük bir sefer için hazırlıklara başladı. Antep civarında bulunan Memluk komutanı Özbey, Emir-i Ahur Hamsemie'yi Alaüddevele Bey ile görüşmesi için görevlendirdi. Emir-i Ahur Hamsemie Pazarcık yakınlarına gelerek Alaüddevele Bey'i görüşmeye davet etmişti. Alaüddevele Bey görüşmeye gitmek istediysede oğlu Kasım ve Boy beyleri engel oldular. Memlukler yeniden elçi gönderip Osmanlı ordusuna karşı kendileriyle müttefik olmasını talep ettilerse de O "ne size varırım, ne de onlara varırım" demek suretiyle tarafsız kalmayı seçmiştir. Bunda şüphesiz II. Bayezid'in büyük bir sefer hazırlığında olduğu haberi etkili olmuştur (Tansel, 1969: 131).

Osmanlı Padişahı II. Bayezid'in ordunun başında bizzat Memlukler üzerine sefer çıkmak için Beşiktaş'tan Üsküdar yönüne hareket etmişti ki Tunus elçisinin araya girmesiyle iki devlet arasında başlatılan görüşmeler barışla sonlandı (Uzunçarşılı, 1989: 187). Alaüddevele Bey de II. Bayezid'e gönderdiği elçiyle af dilemiş ve dileği kabul edilmişti. Böylece Dulkadirli için yeni bir barış dönemi başladı. Alaüddevele Bey Osmanlı - Memluk mücadelesi sona ermesiyle her iki devletlede dost geçinmeye çalışmıştır. Alaüddevele Bey Memluk sultanı Kayıtbay'la anlaşıp oğlunu rehine olarak Mısır'a göndermekle birlikte kızını da Emir Özbek'in oğluna verdi (Tekindağ, 1967: 368).

Memluk Sultanı Kayıtbay'ın 1496'de ölümü üzerine Memluk emirleri arasındaki çekişmelerden dolayı ülke içinde karışıklıklar oldu. Memlukler de zayıflama baş gösterdi. Memluk sultanı Kayıtbay ölmeden önce sağlığının bozulması üzerine tahtan feragat etmişti ve bir gün sonra vefat etti. Kayıtbayın yerine oğlu Melik en-Nasır Nâsireddin Muhammed Memluklu Sultanı oldu

(Anonim: 1992: 507). Memluk komutanlarından Akbirdi Kahire de bir ihtilal girişiminde bulunmuş, ancak başarılı olamamıştı. Daha sonra da bağımsız bir devlet kurmak için Suriye'ye geçti ise de orada da fazla tutunamayıp, birlikte hareket ettiği Halep Valisi Aynal ile Alaüddeve Bey'in yanına sığındılar. Aynal'ın yerine Halep Valisi olan Canbolat Memluk Devletinin görevlendirmesi üzerine, Akbirdi ve Aynal'ın peşine düştü. Alaüddeve Bey yanına sığınan bu asi beyleri koruyarak Halep Valisi Canbolat'a karşı koyarak geri vermedi (Yinanç, 1989: 88). Alaüddeve Bey Akbirdi ve yandaşlarına yardım ederek Memlukleri karşısına almış oluyordu. Alaüddeve'nin oğulları komutasındaki Dulkadir kuvvetleri ile Akbirdi'ye bağlı kuvvetler, Mayıs 1498'de Antep önlerinde Memluklu ordusuyla yaptığı savaşta büyük bir yenilgiye uğradı. Alaüddeve Bey'in oğulları ile eski Halep Valisi Aynal savaş meydanında öldürülerek kesik başları Halep Valisi Canbolat tarafından Kahire'ye gönderildi. Akbirdi ise Malatya'ya doğru kaçmış oradan da Fırat'ı geçerek canını zor kurtardı (Gökhan, 2011: 87). Oğullarının ölümüne üzülen Alaüddeve Bey Halep Valisi Canbolat'ın geri dönmesi ile yanına tekrar gelen Akbirdi'ye daha güçlü bir kuvvet vererek 1498 yılının ekim ayında Halep'i ele geçirmesi için Suriye'ye gönderdi. Bu durumu haber alan Memluk Devleti hemen Atabey Canibeg Cemali komutasındaki kuvvetleri Halep'e gönderdi. Aynı zamanda Emir Canım Taz ile Alaüddeve Bey'e gönderdiği bir hilat ve Mensur ile onun asi Memluk komutanı Akbirdi'ye yardım etmesine engel olmaya çalıştı. Emir Canım Taz Alaüddeve'yi ikna etmeye çalışırken Canibeg Cemali'de Akbirdi ile Halep'te yaptığı savaşta mağlup etti. Bu gelişmeler üzerine Alaüddeve Bey Memlukler ile anlaşmak zorunda kaldı. Mayıs 1499'da yapılan anlaşmayla asi Memluk Emiri Akbirdi Halep'e geri döndü ve bir ay sonra öldü (Yinanç, 1989: 88).

1490 yılında yapılan Osmanlı- Memluk barışından sonra Alaüddeve Bey, Padişah II. Bayezid ile tekrar dostluk ilişkileri temin etmişti. Osmanlıların yardımı ile 1498'de Lehler'i yenen Boğdan voyvodasının gönderdiği Leh esirleri arasından seçilen dört tanesi Alaüddeve Bey'e gönderildi. Osmanlıların yaptığı Modon seferine Alaüddeve Bey'in emriyle Dulkadirli Arslanoğlu Alparslan Bey ile Şadi Bey emrindeki Dulkadirli kuvvetleri de katıldı (Tansel, 1969: 132). Osmanlı Devletinin 1500 yılında Karaman eyaletinde yaptığı vergi değişikliği hoşnutsuzluğa neden oldu. Bu esnada II. Bayezid Mora seferinde idi. Bunu fırsat olarak gören sipahiler Varsak ve Turgut aşiretlerini ayaklandırarak İran'da buluna Karamanoğlu Mustafa'yı getirip, Konya'da tahta çıkarmışlardı. Bunun üzerine Amasya'da bulunan Şehzade Ahmed ile Karaman Valisi Şehinşah ile oğlu Beyşehir sancak Beyi Mehmed isyanı bastırmakla görevlendirilmişti. Alaüddeve Bey'de oğlu Kırşehir Sancak Beyi Şahrüh'u Osmanlı kuvvetlerine yardım etmesi için gönderdi. Fakat Karamanoğlu Mustafa'nın taraftarlarının çokluğu karşısında Osmanlı ve Dulkadirli kuvvetleri savunmaya çekilmek zorunda kaldılar. Mevsimin kışa dönmesiyle Şahrüh Bey'de Kırşehir'e geri döndü (Yinanç, 1989: 89). İlkbaharın gelmesiyle Mesih Paşa komutasındaki Osmanlı kuvvetleri tekrar harekete geçtiler. Karamanoğlu Mustafa Suriye'ye sığınmak zorunda kaldı. Alaüddeve Bey, Osmanlılara yaklaştığı bu devrede Memluklerle de ilişkilerine dikkat ediyordu. 1501 yılında Memluk devletinden sağladığı itimat ve güvene binaen yanına sığınmış olan asi Birecik valisi Arıkmaz'ın affedilmesini Mısır'dan istemişti. Alaüddeve Bey Osmanlı ve Memluk Devleti arasında dengeli bir siyaset izlemekteydi (Gökhan, 2011: 209).

3. Dulkadir Beyliğinin Osmanlı Devleti Tarafından İlhakı

Alaüddeve Bey'in Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim'in Şah İsmail'e karşı düzenlediği sefer sırasındaki tutumu, Alaüddeve Bey ile Şah İsmail'in ittifak yaptıklarını göstermekle birlikte, Şah İsmail'in Çaldıran muharebesinden hemen önce Yavuz Sultan Selim Han'ın mektubuna verdiği cevap da böyle bir ittifakın mevcudiyetini göstermektedir. Osmanlılarla ilişkileri zamanla zayıflamaya başlayan Alaüddeve Bey, Yavuz Sultan Selim'in tahta çıkışını bile tebrik etmediği görülmektedir. Alaüddeve'nin bu hareketi Yavuz Sultan Selim'in dikkatinden kaçmamıştı (Yinanç,

1989: 96). Yavuz sultan Selim Han Çaldıran seferine giderken Kayseri'nin ilerisindeki Çubuk bölgesine geldiğinde aynı zamanda dedesi olan Alaüddeve Bey'e bir mektup gönderdi (Ercan, 2002: 428). Yavuz mektubunda Osmanlılar ile Dulkadirli'lerin aynı mezhebden olduklarını belirterek Alaüddeve Bey'i kendisine yardım edip desteklemesini istedi. Alaüddeve Bey iverdiği cevapta, " kendisi gibi doksanlık bir pir-i faniyi sefere sürüklemenin hiçbir fayda sağlamayacağını" belirterek yaşını bahane ederek ve destek vermemiş ve sefere katılmamıştı. Bu esnada Alaüddeve Bey, Şah İsmail ile ittifak halinde olduğu, yeğeni Şahsuvaroğlu Ali'nin Yavuz tarafından himaye edilmesinide istemediğinden sefere katılmadığıda söylenebilir. Alaüddeve Bey Diyarbakır seferine çıkmadan önce oğlu Şahruh'u veliaht tayin etmişti. Bu duruma kızan Ali Bey Osmanlı Padişahı II. Bayezid'in yanına sığındı. Yavuz'un Osmanlı tahtına geçmesi ile Ali Bey Trakya'da Çirmen Sancak Beyliği'ne atanmıştı (Yinanç, 1989: 96).

Alaüddeve Bey Yavuz'un Çaldıran seferine çıkmasıyla tarafsız görünsede tam anlamıyla tarafsız kalmamıştı. Osmanlıya sırtını dönmüş hatta Osmanlı levazımcılarına Dulkadirli ülkesinden yiyecek ve hayvan yemi satışını yasaklamakla birlikte oğullarına onların işe, malzeme ve silahlarının da yağmalattırdı. Bu durum üzerine Yavuz Sultan Selim tedbirli davranarak İran seferine devam ederken Osmanlı ordunun arkasını emniyete almak ve Dulkadirli saldırılarına engel olmak için Kayseri ve Sivas arasındaki bölgede kırk bin kişilik birlik bırakmıştı (Uzunçarşılı, 1989: 251).

Alaüddeve Bey'in Beyliğinin devamını sağlamak için izlediği Osmanlılar, Memlukler ve Safeviler arasında sağlayacağı denge politikasında Memlukler ve Safeviler'e ağırlık vermesi Osmanlılarla ilişkilerinin bozulmasına neden oldu (Ercan, 2002: 432). Yukarıda da bahsettiğimiz üzere Alaüddeve Bey Yavuz ile Şah İsmail arasında yapılan Çaldıran savaşında Osmanlılara yardım etmemekle birlikte Osmanlı ordusunun ihtiyacı olan yiyecek ve hayvan yemi satışını yasaklamıştı. Ayrıca Osmanlı Ordusunun işe ve teçizatlarını yağmalattırarak, Osmanlıları arkadan vurmıştı (Altınöz, 2009: 37). Bu duruma çok sinirlenen Yavuz Çaldıran seferi dönüşünde Alaüddeve Bey'i ortadan kaldırmayı düşünüyordu (Gökhan, 2011: 214). Çaldıran seferinden sonra Amasya'ya dönen Yavuz Sultan Selim, seferde büyük hizmet ve gayret göstermiş olan Alaüddeve Bey'in yeğeni Şehsuvar oğlu Ali Bey'i Kayseri Sancak Beyi olarak atadı. Kayseri hemen Dulkadirli topraklarına sınırdı. Yavuz, Şehsuvar oğlu Ali Bey'i Kayseri sancak beyi olarak görevlendirirken, aynı zamanda Dulkadirli'lere bağlı olan Yozgat (Bozok) Sancağı'nı da alması halinde kendisine vereceği vaad etmişti (Altınöz, 2009: 37) Şehsuvaroğlu Ali Bey Kış ayı olmasına rağmen Yozgat üzerine sefer düzenleyerek, burayı ele geçirdi. Yozgat'ta bulunan Alaüddeve Bey'in oğlu Süleyman'ı öldürüp başını keserek Yavuz Sultan Selim'e gönderdi. (Solakzade, 1989: 373). Yavuz vaad ettiği üzere Bozok sancağını da Ali Bey'e verdi. Osmanlı sultanı bu davranışı ile Alaüddeve Bey ve himayesi altında olduğu Memluklu Sultanı Kansu Gavri'ye meydan okuyordu. Alaüddeve bu durumu Memluk Sultanına bildirerek yardım istedi. Memluklu Sultanı Kansu Gavri'de Yavuz'un 1515 yılının mayıs ayında Kemah üzerine sefer yaptığı esnada, bir elçi gönderip Ali Bey'in Kayseri ve Bozok sancaklarından alınmasını istedi. Buna karşılık Yavuz Sultan Selim Han'da Alaüddeve'nin Dulkadir beyliğinden azledilerek yerine Ali Bey'in getirilmesini istedi. Memluk Sultanı Ali Bey'in babası Şehsuvar Bey'in iki devlet arasını açtığından dolayı Kahire'de asıldığını hatırlatarak Yavuz'un bu isteğine karşı geldi (R. Yinanç, 1989: 97). Memluk sultanı Memlukler için Dulkadir Beyliğinin kaybedilmiş olduğunu anlamış ve Yavuz Sultan Selim Han'a Dulkadirli'ler üzerinde bir takım haklar talep etmek üzere bir elçi gönderdi. Memluk sultanı Kansu Gavri Osmanlıya gönderdiği elçiyle, Dulkadirli Beyliği üzerindeki yazılı haklarının devamını teklif ederek adının para ve hutbede anılmasını istemişti. Osmanlı Padişahı'nın Memluk elçisine cevabı çok sert oldu: "Sultanınız muktedirse hükümlerlik haklarını kendi ülkesinde muhafaza etsin" Memluk devleti üzerine de bir sefer düzenleyeceğini ima etmişti (Solakzade, 1989: 75).

Yavuz sultan Selim ile Kansu Gavri arasında elçilerin gelip gittiği esnada Dulkadir Beyi tekrar Osmanlı ordusunun işe kollarına saldırdı. Bu durum Osmanlı ordusunda birçok hayvanın yemsizlikten telef olmasına ve ordunun savaş gücünde azalmaya sebep oldu. Aynı zaman da Yavuz

Sultan Selim Han'ın da sabrının tamamen bitmesine sebep oldu (Tansel, 1969: 104). İran seferine hazırlanan Yavuz Sultan Selim bu duruma çok kızarak seferden vazgeçerek Dulkadir Beyliğini ortadan kaldırmaya karar verdi (Altınöz, 2009: 38).

Osmanlı Sultanı, 19 Mayıs 1515'de Kemah kalesinin fethetti. Bu kalenin fethinden sonra, Dulkadir ülkesi üzerine sefer hazırlıklarına başladı. Şehsuvaroğlu Ali Bey ile Vezir-i Azam Sinan Paşa'yı Dulkadirli almaya memur etti (Ekinci, 2002: 452). Şehzadelik yıllarından itibaren yıldızının bir türlü barışmadığı büyükbabası üzerine bir sefer düzenlemenin vacib olduğuna karar veren Yavuz, Dulkadir ülkesine kendine tabi bir beyin geçişi, ona hem Memlukler karşısında bir avantaj sağlayacak hem de yazın tekrar üzerine yürümeyi düşündüğü Safeviler karşısında geride sorunsuz bir bölge kalmış olacaktı (Emecen, 2010: 162). 5 Haziran 1515 tarihinde Rumeli Beylerbeyi Sinan Paşa komutasında Elbistan'a 30 bin kişilik ordu gönderdi. Sinan Paşa'nın öncü kuvvetleri 10.000 süvariden ve 400 tüfekli yeniçeriden oluşuyordu (Emecen, 2010:162). Sinan Paşa emrindeki orduya Şehsuvar oğlu Ali Bey rehberlik ediyordu (Ekinci, 2002: 452). Bu esnada Yavuz Sultan Selim'de Ürgüp ile Kayseri arasındaki İncesu'ya gelerek harekâtı buradan takip etti (Gögebakan, 2002: 464).

Aynı zamanda Memlukler'den Dulkadirli'lere gelebilecek bir yardımı engellemek için Osmanlı donanması da Akdeniz'e açıldı. Alüddeve Bey ise ilk etapta tedbir olarak haremimi ve hazinesini Turna dağına göndererek Maraş yolu üzerindeki geçitleri tutmaya başladı (R. Yinanç, 1989: 98). Büyük bir tehlike ile karşı karşıya kaldıklarının farkında olan Alüddeve Bey'in emirleri, Osmanlı Padişahıyla anlaşma yapılmasını istemelerine rağmen Alüddeve Bey "Benim Osmanlıdan ne bakım var" diyerek 30 bin kişilik ordusuyla hareket etti (Arifi Paşa, 1915: 550). Alaüddeve Bey'in ilk etapta emrindeki asker sayısı 10.000 kadar olmakla beraber bunların hepsi atlı birliklerdi (Emecen, 2010: 162). Göksun ve Andırın arasındaki Ördekli mevkiinde Sinan Paşa emrindeki Osmanlı ordusunu karşıladı. 13 Haziran 1515'de Ördekli mevkiinde iki ordu savaş durumuna geçince Ali Bey atını ileri doğru sürerek, yüksek bir sesle babası Şehsuvar Bey'in izzet ve ikramına nail olmuş ve ona sadık kalmış olan Dulkadirli'lere kendi tarafına geçmeye çağırdı (Solakzade, 1989: 36). Ali Bey'in bu tahrirkar davetine bir kısım Dulkadirli Türkmenleri uyarak Osmanlı tarafına geçtiler. Böylece Alaüddeve Bey'in kuvvetleri biraz daha azaldı. Sinana Paşa muharebe esnasında ateşli silahlardan istifade ederek arabaların arkasına yerleştirdiği tüfekçi yeniçerileri devreye soktu. Bunların yoğun ateşi Dulkadirli sipahilerini dağıttı. Ardından da atlı birlikler geri çekilen Dulkadir sipahilerini dağıttı (Emecen, 2010:163). Göksun ile Andırın arasında kalan hala aynı isimli Ördekli Köyünde Sinan Paşa ve Ali Bey komutasındaki Osmanlı ordusu Alaüddeve Bey kuvvetlerini darmadağın ettiler. Ördekli mevkiindeki savaşı kaybeden Alaüddeve Çiçin Bel'inden aşarak Turnadağına çekildi. Yanında ailesi ve çocukları da vardı. Osmanlı ordusu, Alaüddeve Bey'i ve Dulkadirli kuvvetlerini takibe devam ederek Turnadağ eteklerinde savaşa devam ettiler (Gökhan, 2011: 214). Bu bölgeyi iyi bilen Şehsuvaroğlu Ali Bey yanındaki bin kadar süvari ve iki bin kadar piyade bulunuyordu. Sinan Paşa'da on bin kişilik kuvvetiyle arkadan geliyordu Savaşın bu bölgede tekrar başladı. Sinan Paşanın kuvvetleride savaş alnına intikal ettiler. Üç saat kadar muharebe devam etti (Atalay, 2008: 84). Osmanlı ordusundaki seyislerden biri, elbiselerinin güzelliği ile dikkat çeken Alaüddeve Bey'in üzerine atlayarak onu yere serdi. Öldürdüğü kişinin Dulkadir Bey'i olduğunun fark etmiş ve onun başını keserek, Sinan Paşa'ya götürdü (R. Yinanç, 1989: 98). Alaüddeve Bey'in öldürülüşü ile ilgili farklı rivayetler bulunmaktadır.

Alaüddeve Bey'in öldürüldüğünü haber alan Dulkadirli'lere onun dört oğlu ve kardeşi Abdurrezzak'ı savaş meydanında bırakarak dağlara kaçtılar. Dört oğlu ve eşleri ile kardeşi Abdurrezzak ise esir düştüler. Ölümüne "merg-i hain" deyimini tarih düşülmüştür (R. Yinanç, 1989: 98). Osmanlı seyisi tarafından başı kesilerek öldürülen Alaüddeve Bey'in yanında bir oğlu ve boy beylerinden otuz kadar bulunmakta olup bunların başları da vuruldu. Bu başlar önce önce Göksun'da Yavuz sultan Selim'e yollandı . O'da bunlardan beş tanesini balmumu dolu tenekelerin içerisinde korku salmak amacı ile Mısır'a gönderdi. Memluk Sultanı Kansu Gavri'nin önüne atılan Bu başlara, Memluk Sultanı "bunlar kefer başı mı ki bana gönderildi" diyerek öfkelenmiştir (Gökhan, 1989: 214).

Memluk Devletinin himayesinde ki Dulkadir Beyliğine Yavuz'un son vermesiyle, Memluk Sultanı Kansu Gavri'nin Osmanlı tehlikesini kuzey sınırlarında daha kuvvetli hissetmesine sebep olmuş ve her türlü ihtimale karşı tedbirler almaya yöneltti (Anonim 1992: 528) Alaüddeve Bey'in öldürülmesi ile Dulkadir Beyliği üzerindeki Memluk nüfusuna son verilerek Yavuz adına hutbe okutulmuştur. Böylece beylik kesin olarak Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Ayrıca Dulkadir seferi ile elde edilen ganimetler, Çaldıran zaferindekilerden oldukça fazla olduğu kaynaklarda belirtilmektedir (Arifi Paşa, 1915: 551). Memluk sultanı Kansu Gavri'nin hiç olmazsa bazı yerlerin Alaüddeve Bey'in oğullarına bırakılması için yaptığı teklife Yavuz: " kılıçla aldığım yerleri ancak kılıçla teslim ederim" diyerek sert bir cevap vermiştir (Yinanç, 1989: 99). Yavuz Sultan Selim Rumeli Beylerbeyi Sinan Paşa'yı Dulkadir ülkesinin fethindeki başarısından dolayı vezirlik makamına yükseltirken, Şehsuvaroğlu Ali Bey'i de üç tuğlu vezir ünvanı verildi. Osmanlı Padişahı ayrıca savaşta yararlılık gösteren her süvariye ödüllendirerek memnuniyetini bildirdi (Hammer, 1990a: 148). Dulkadir Beyliğinin hükümdarlığına Osmanlı Devletine bağlı kalmak kaydıyla Alaüddeve'nin yeğeni Şehsuvaroğlu Ali Bey'e verildi. Yavuz Sultan Selim 1515 yılının Temmuzunda İstanbul'a döndü (Ercan, 2002: 421).

Alaüddeve Bey'in başı Mısır'da kahire mezarlığına defnedilirken, vücudu da öldürüldüğü Andırın'ın Çuhadarlı köyünde Gökçeli (Gökçebel) denilen mevkiye defnedilmiştir. Üzerine türbe vb yapı inşa edilmeyen mezarların etrafı kireç ve taşla örülmüştür (Altınöz, 2009: 39). Bu bölge günümüzde padişah mezarlığı olarak da bilinmektedir. Ancak onun Maraş ulu camii'nin kible tarafında bulunan haziresine (şuan da Park) gömüldüğü rivayeti de bulunmaktadır. Yine Elbistan Ulu cami haziresinde de bir Alaüddeve mezarı yer almaktadır. Ancak İ. Gökhan'ın eserinde de bahsettiği üzere "Devleti yıkılmış, adamları öldürülmüş başı kesilerek gövdesinden ayrılmış bir Bey'in 60-70 km uzaktan cesedinin Maraş'a getirilmesi imkansız görülmektedir". Ayrıca Maraş'ta Aladan denilen tepe üzerinde de Alaüddeve Bey'in başı için yapılmış bir makam da bulunmaktadır (Gökhan, 2011: 215).

Alaüddeve Bey'den sonra Yavuz Sultan Selim, Dulkadirli Ülkesinin idaresini daha önce Osmanlıya iltica etmiş ve önemli hizmetlerde bulunmuş ayrıca Dulkadir ülkesinin Osmanlılar tarafından fethinde büyük yardımlarda bulunan Şehsuvaroğlu Ali Bey'e verdi. Onun devri Dulkadirli Beyliğinin bir Osmanlı vilayeti olmasına doğru gelişen bir geçiş devri oldu. Şehsuvaroğlu Ali Bey Dulkadirli Ülkesinin idaresini aldıktan sonra Osmanlıya son derece sadık kalarak hizmet etti. Alaüddeve Bey tarafından Şah İsmail'in Dulkadir ülkesini istilasından sonra Maraş'a taşınmış olan idare merkezi, Şehsuvaroğlu Ali Bey tarafından yeniden Elbistan'a taşındı (Baş ve Rahmi, 2007: 38).

Yavuz Sultan Selim, Şehsuvaroğlu Ali Bey'e çok güveniyordu ancak ileriye düşünerek Dulkadiroğullarına karşı denge unsuru olarak, Çaldıran savaşı dönüşü, Ağrı ve Doğubayezid civarında güçlü bir aile olan ve Dulkadir ülkesinin fethinde büyük yararlılığı görülen Bayezidoğullarını Dulkadiroğlu Alaüddievie Bey'in ortadan kaldırılmasından sonra Maraş'a yerleştirmiştir. Bayezidli ailesinin reisi İskender Bey, Ördekli savaşına da iştirak etmiş; akabinde Osmanlı devletince kendisine "Çavuşbaşı"lık ünvanı verilerek Maraş'ta oturtulmuştur. Burada, İskender Bey'e "arpalık" olarak birçok arazi verilmiştir (Atalay, 2008: 58-60).

4.SONUÇ

Dulkadir Beyliği 1337-1522 yılları arası hüküm süren, Anadolu Beylikleri içerisinde Osmanlı Devletinin en son ilhak ettiği beyliktir. 100 bin kilometre karelik alanda hâkimiyet kuran Beylik coğrafi ve stratejik konumundan dolayı Osmanlı ve Memluk Devletleri arasında tampon bir güç olması nedeni ile son derece önemlidir.

Alaüddevle Bey, Beyliğin, en ihtişamlı zamanı 1480-1515 yılları arasında 36 yıla yakın hüküm sürmüştür. Dulkadir Beyliği'nin 10. hükümdarı olan Alaüddevle Bey, döneminin ihtişamı, beyliğini bağımsız hale getirme çabasından kaynaklandığı kanısındayız. Alaüddevle Bey beyliğini bağımsızlaştırma mücadelesinde diğer Dulkadirli Beylerinden farklı olarak askeri gücün yanı sıra devletlerarası diplomatik manevralarıda ustalıklı kullandığını görülmektedir.

Alaüddevle Bey, Beyliğinin hüküm sürdüğü bölgenin coğrafi ve stratejik önemi gereği hem Osmanlı hem de Memluk Devletlerine zaman zaman tâbi olarak zaman zaman da karşı koymak suretiyle, adı geçen devletleri uzun müddet oyalamıştır. Alaüddevle Bey Beyliğini bağımsız bir devlet haline getirmek için büyük cesaretle hareket etmiş ve büyük idaeler peşinde olduğunu göstermiştir. Ancak bu idaelerine beylik içerisindeki hükümdarlık mücadeleleri ve düzensiz ordunun olmasından dolayı ulaşamamıştır. Alaüddevle Bey döneminde Anadolu'da birçok şehir ele geçirilmiş ancak bu şehirlerin Osmanlı, Memlûk, Akkoyunlu, Karakoyunlu ve Safevi devletlerinin kontrolü altında olması nedeni ile buralarda fazla tutunamamıştır.

Alaüddevle Bey Osmanlı Devleti ile olan ilişkilerini iyi tutmaya çalışıp Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran seferinde ki yardım talebine olumlu cevap vermiş olsaydı aynı zamanda Şah İsmail'e verdiği sözleri yerine getirip Safaviler ile akrabalık bağı kursaydı askeri ve siyasi açıdan beylik zayıflamayacak ve beyliğin daha uzun süre hüküm süreceği kanısındayız.

Sonuç olarak, Osmanlı, Memluk ve Akkoyunlu üçgeni arasında denge politikası takip ederek devam ettirilen Dulkadir Beyliği, Safeviler'in ortaya çıkışı ve Akkoyunluların zayıflaması ile güneydoğuda hâkimiyet kurmaya çalışmış, ancak görüldüğü üzere bunda da başarılı olamamıştır. Alaüddevle Bey Osmanlı Memlûk ve Safevi Devletleri arasında denge politikası takip ederek, beyliğini devam ettirmeye çalışmış ancak Memlukler ve Safeviler'e ağırlık vermesi Osmanlılarla ilişkilerinin bozulmasına ve Osmanlı hakimiyetine girmesine neden olmuştur.

KAYNAKÇA

ALTINÖZ, İ. 2009, "Dulkadir Eyaletinin Kuruluşu ve Gelişmesi", Ukde Yay. Kahramanmaraş, s.160

ANONİM, 1992,"Memlûkler" Mad., Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi, C. 6, Çağ Yay., İstanbul, s, 523-527.

ARİFİ PAŞA, 2011, "Elbistan ve Maraş'ta Dulkadir Oğulları Hükümeti", Ed.: Yaşar Alparslan, Serdar Yakar, Ukde Yay. Kahramanmaraş, 176 s.

ATALAY B., 2008, " Maraş Tarihi ve Coğrafyası" Editörler Yaşar Alparslan, Serdar Akar Ukde Yay. K.Maraş. 251 s.

AŞIK PAŞAZÂDE, 1947, "1332 / 1914 Tevârih-ı Âl-i Osman", Yayınlayan Nihat Atsız, Osmanlı Tarihleri İstanbul, 317 s.

BAŞ Y., RAHMİ T., 2007, "Maraş Vakıfları (Dulkadiroğlu ve Osmanlı Dönemi)", Konya/Ereğli: Oğuz Dulkadiroğlu Bektit Kültürünü Yaşatma Derneği Yay., Konya-Ereğli, 334 s.

EKİNCİ M., 2002, " Yavuz Sultan Selim Döneminde Osmanlı-Safevî İlişkileri", Türkler Ansiklopedisi, C. 9, Yeni Türkiye Yay. Ankara, ss. 446-458.

EMECEN F., 2010, " Zamanın İskenderi Şarkın Fatihisi Yavuz Sultan Selim", Yitik Hazine Yay., 416 s.

ERCAN R., 2002, "Yavuz sultan Selim Dönemi", Türkler Ansiklopedisi, C. 9, Yeni Türkiye Yay. Ankara, ss. 421-445.

GÖĞEBAKAN G., 2002, "Doğu Anadolu'nun Osmanlı Hakimiyetine Girişi", Türkler Ansiklopedisi, C. 9, Yeni Türkiye Yay. Ankara, ss. 459-469.

- GÖKHAN İ., 2011, “Başlangıçtan Kurtuluş Harbine Kadar Maraş Tarihi”, Ukde Yay., Kahramanmaraş, 384 s.
- HAMMER J.V., 1990 a., Büyük Osmanlı Tarihi, C. I, Üçdal Neşriyat Yay. İstanbul s. 270.
- _____, 1990 b., Büyük Osmanlı Tarihi, C. II, Üçdal Neşriyat Yay. İstanbul s. 429-439.
- KAYA S., 2004, “Ortaçağ’da Maraş’ın Sosyo Kültürel ve Etnik Yapısı Hakkında Bir Değerlendirme”, I. KAHRAMANMARAŞ SEMPOZYUMU 2004, C., I, s.: 335- 343, Kahramanmaraş Belediyesi Yay., İstanbul, 581 s.
- _____, 2008, “Elbistan ve Maraş’ta Dulkadir Oğulları Hükümeti”, Maraş Tarihinden Bir Kesit, Dulkadir Beyliği Araştırmaları I, Ed.: Yaşar Alparslan, Mehmet Karataş, Serdar Yakar, Ukde Yay. Kahramanmaraş, ss. 15-66.
- SOLAK, İ., 2006, “916 H./1510 M. Tarihli Alâüddevle Bey Vakfıyesi”, Selçuk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 15, Konya, s. 523-537.
- SOLAKZADE M. H. Ç., 1989, “Solak-zade Tarihi”, Hazırlayan: Vahit Çabuk, C. II, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 504 s.
- SÖYLEMEZ F., 2008, “Osmanlı-Dulkadirli Siyasi ve sosyal Münasebetleri”, Maraş Tarihinden Bir Kesit, Dulkadir Beyliği Araştırmaları I, Ed.: Yaşar Alparslan, Mehmet Karataş, Serdar Yakar, Ukde Yay. Kahramanmaraş, ss. 85-111.
- ŞAHİN İ., 1993, “Dulkadir Eyaleti”, mad., DİA, C. IX, İstanbul, s. 552-553.
- TANSEL S., 1969, Yavuz Sultan Selim,. MEB Yay. Ankara, 266 s.
- _____, 1999, “Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih sultan Mehmed’in Siyasi ve askeri Faaliyetleri”, TTK, Ankara, 356 s.
- TEKİNDAĞ Ş., 1967a. “Yeni Kaynak ve Vesikaların Işığında Yavuz sultan Selim’in İran Seferi” İÜFTD, İstanbul, 59 s.
- _____, 1967b. “ II. Bâyezid Devrinde Çukurova’da Nüfuz Mücadelesi”, Belleten XXXI/123, Ankara, s.368.
- UZUNÇARŞILI İ. H., 1989, Osmanlı Tarihi, C. II, TTK, Ankara, 257 s.
- YİNANÇ, R., 1989. Dulkadir Beyliği, TTK Yay., Ankara, 185s.